

Človeštvo ni cilj, prej pot v propad

Ogljik & Silicij Prvi slovenski prevod risoromana Mathieuja Bableta, mlade zvezde francoskega stripa

Androidi, degradacija okolja, umetna inteligenca, tehnološki napredek, kataklizma in vprašanje človeštva sodijo med trenutno bolj priljubljene teme na področju znanstvene fantastike, ki si je sredi devetdesetih let naložila breme uvida drvenja v propad.

ANDREJ PREDIN

Risoroman *Ogljik & Silicij* (*Carbone & Silicium*, 2020) francoskega striparja Mathieuja Bableta je tematsko nova inkarnacija plejade poskusov odgovoriti na vprašanje o smislu življenja, kaj sploh je življenje, kako tehnologija vpliva na njegovo odvisnost od telesa in kakšne bodo posledice biološkega eksperimenta za človeštvo. Na neki način imamo opravka z združkom *Duha v školjki* Masamuneja Shirowa, *Date iz Zvezdnih stez* Gena Roddenberryja, *Wall-Eja* Andrewa Stantonja in *Iztrebljevalca* Ridleyja Scotta.

Japonska manga se v izhodišču ukvarja z vprašanjem odnosa med duhom in telesom, med vedenjem in znanjem, z možnostjo samonikle inteligence v morju podatkov, *Wall-E* pa nas popelje v čase, ko postane naš planet veliko smetišče, človeštvo pa ujetnik robota. V novi generaciji *Zvezdnih stez* smo poskušali razumeti motivacijo androida Data za njegovo nepopustljivo prizadevanje, da bi postal človek, in se utapljali v temačni atmosferi *Iztrebljevalca*, ki je pogumno in pogubno segal vse do boga, toda kljub vsemu nismo videli vsega o tem in nismo dobili dovolj debele kože, da nas risoroman *Ogljik & Silicij* ne bi presenetil in pretresel do obisti.

Dualizem in neravnovesje

V zgodbi sledimo moškemu in ženskemu androidu, to sta Ogljik in Silicij, ki ju je izdelala korporacija Tomorrow Foundation. Namejnena sta bila oskrbi starostnikov, ki so v bližnji prihodnosti čedalje večji problem, težave niso zgolj z njihovim ugašajočim zdravjem, temveč tudi z naraščajočo osamljenostjo, ki je eden od prvih kazalnikov degradacije družbe. Gre za fenomen, ki ga poznajo že sedanje generacije in je zato veliko bolj grozeč, kot si lahko priznamo. Robota obstajata pod materinskim

plaščem direktorice raziskav Noriko Ito, ki poskuša v njej prebuditi človeškost in spodbuditi razvoj umetne inteligence znotraj nadzorovanih laboratorijskih razmer.

Tomorrow Foundation jima kodira omejeno življenjsko dobo 15 let, s čimer bodo povečali prodajo in zagotovili sukcesijo tehnološko čedalje bolj naprednih generacij. Potem ko se Ogljik in Silicij ozavešta in prvič izkusita okolje zunaj laboratorija, se med njima ostrijo dve ločnici: ena je pristop do življenja, druga pa vzajemna pripadnost. Robota se neizogibno osamosvojita, pobegneta človeškemu gospodarju, najdeta vsak svoj način, kako obiti smrtnost, in se podata v svet. Silicij potuje in poskuša doživeti čim več v realnem svetu, ohranja svoje telo, ki je njegova identiteta. Je samotar. Ogljik ostaja vezan na ljudi, z Noriko ohranja poglobljen odnos, večinoma biva na enem mestu, se predaja kolektivismu, poteguje za pravo stvar in odpravo krivic v odnosu ljudi do robotov.

Zgodba Ogljika in Silicija se vleče skozi dolgo obdobje propadanja okolja in družbenih sistemov, predvsem kapitalizma, ki je nekakšen izvirni greh celotne degradacije. Prav ločitev robotov in ostrenje njihovih razlik, ki privedejo do pogosto nasprotnih osebnostnih potez in s tem različnih pogledov, je vsebinska odlika risoromana, ki s to spretno potezo ponuja bralcu različne zorne kote ter ga spodbudi k zavzemanju stališča. Med listanjem težko ostanemo neopredeljeni. Hkrati spremljamo svojevrstno ljubezensko zgodbo, saj androida vztrajno gravitirata drug k drugemu.

Pravo vprašanje

Če začnemo z znanstvenim delom risoromana, se ta lepo strne v vprašanje, ki ga postavi Silicij, ne nazadnje je vprašanje v znanosti neredko zahtevnejši del procesa od iskanja odgovora. »Ali lahko družba s človeškimi bitji sploh deluje? Mar ni prav vsak poskus obsojen na to, da poraja neenak in nasilen svet?« Dosedanje izkušnje s človeštvom nam seveda ne vlivajo optimizma, priča smo naraščajočemu nasilju, ki preplavlja

vsak novi prostor, dober primer je internet. Toksična antropocentričnost je še bolj očitna, ko doživljamo potek časa skozi daljša obdobja, pretrese nas spretno izogibanje uvidu, da degradacija okolja ne zahteva od nas, da rešimo svoj planet, temveč da rešimo sebe. Mati Zemlja ni skrbna kot volkulja, prav tako ne dela razlik med svojimi otroki, s katerimi deli bitko upora proti kaosu.

Bablet z izjemno ilustracijo le še poudari alarmantnost razmer. »Prav zato, ker človeštvo ni sposobno delovati kot vrsta, so se poglobile razlike v bogastvu, se nihče ni hotel dovolj potruditi, da bi rešil okolje, smo dovolili, da je zmagalo sistemsko nasilje ...« Videti je, da bo človeštvo vedno znova ponavljalo svoje napake, da je njegov značaj determiniran in ranljiv.

Čeprav je risoroman postavljen v prihodnost, med listanjem deluje aktualno, je razumljiv in sugestiv. Daljna prihodnost vendarle ni tako daleč, po njej že stopamo, opozorilna znamenja pa sprejemamo kot zanimive anomalije, ko se kopamo v začetku novembra. Svojega moralnega propada in pohoda ekstremnih ideologij ne zaznamo, ker smo ujeti v lastne miselne mehurčke, razmišljanje o posledicah našega ravnanja prepuščamo drugim. Ne zavedamo se, da ima naše vedenje posledice.

Avtor na tem mestu pocuka za rakav Evropejce z nevsiljivo upodobitvijo triletnega dečka Alana Kurdija, čigar truplo je naplavilo na turško obalo. Fotografija njegovega trupla je obkrožila svet, spodbudila vrsto umetniških akcij in spremenila obraz migrantov, ki jih populist vztrajno slikajo kot zločinca in oportuniste. A vendar, kljub tragični usodi tega sirsko-kurdskega dečka se miselnost ljudi ni zares premaknila. Vzroki za njegov beg in nadaljnji beg na tisoče otrok ostajajo in se še zaostrejejo, zato je njegova umestitev v risoroman toliko bolj zgovorna.

Novi stari medij

Mathieu Bablet (1987) je prepoznavni predstavnik francoskega

stripa. Prvič je širšo stripovsko javnost opozoril nase leta 2016 s tretjim stripom *Shangri-La*, prodanih je bilo 75.000 izvodov tega dela in uvrstilo se je v uradni izbor na angoulemškem festivalu. Za risoroman *Ogljik & Silicij* je prejel dve nagradi in dve nominaciji, med drugim za veliko nagrado kritikov v omenjenem Angoulêmu. Ta risoroman je njegovo prvo delo, prevedeno v slovenščino. Omenili smo, da ga poleg vsebine odlikuje izjemna ilustracija oziroma barvna paleta. Avtorju uspeva voditi ritem zgodbe, tako da povečuje številnost prizorov ali nas umirja z upodobitvami z veliko podrobnosti.

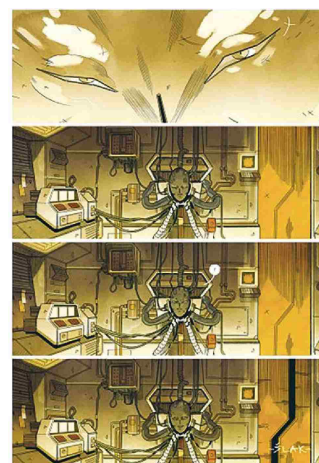
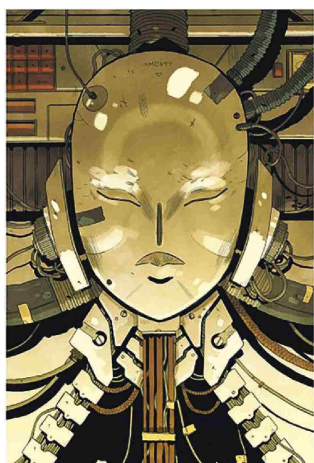
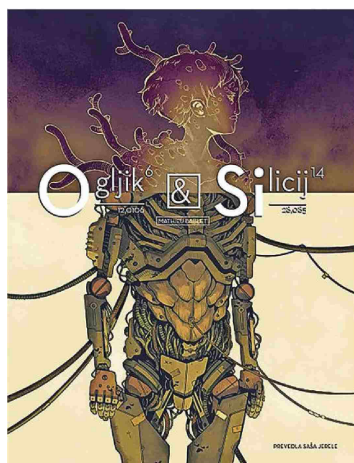
Njegov svet podob je izviren in hitro prepoznaven, neredko pogumen in nepredvidljiv. Bablet obvlada medij risoromana oziroma stripa (v to kategorizacijo se ne bi posebej spuščali, načeloma velja, da je risoroman podzvrst stripa), saj se ves čas zaveda, kaj sporoča besedilo, kaj slika in kaj barve. Bralec je vztrajno vpet v dogajanje, ki ga doživlja z vsemi čuti.

Znanstvena fantastika in strip ne skrivata simpatij, a vendar se z risoromanom spogledujejo tudi drugi žanri. Gre za literarno likovno formo, ki je bližje sodobnemu sprejemanju informacij, hitrejša v komunikaciji in bolj univerzalno dostopna, saj ni omejena izključno na jezik. Hkrati je sposobna poglobljenih filozofskih vsebin, kar Bablet mojstrsko uporabi. *Ogljik & Silicij* je po izdaji *Privzetih nastavitev* Uga Bienvenuja že drugi znanstvenofantastični risoroman v naboru založbe VigeVageKnjige.

Ceprav je risoroman postavljen v prihodnost, med listanjem deluje aktualno, je razumljiv in sugestiven. Daljna prihodnost vendarle ni tako daleč, po njej že stopamo.

Zgodba Ogljika in Silicija se vleče skozi dolgo obdobje propadanja okolja in družbenih sistemov, predvsem kapitalizma, ki je nekakšen

izvirni greh celotne degradacije.

Risoromana *Ogljik & Silicij* ne boste mogli odložiti. FOTO PROMOCIJSKO GRADIVO